

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS KANCELIARIJA
SOCIALINĖS POLITIKOS GRUPĖ

PAŽYMA

DĖL VYRIAUSYBĖS 2017 M. KOVO 1 D. NUTARIMO NR. 149 „DĖL LIETUVOS
RESPUBLIKOS MOKSLO IR STUDIJŲ ĮSTATYMO ĮGYVENDINIMO“ PAKEITIMO

(toliau – Projektas) (TAP-22-486(2); TAIS Nr.: 22-1372(3))

2022-04-27 Nr. NV-1142

Vilnius

Projekto rengėjas - Švietimo, mokslo ir sporto ministerija (toliau – ŠMSM).

Projekto tikslas. Pakeisti paramos skyrimo pirmosios pakopos pedagogikos krypties studijų programų, kurias baigus suteikiama pedagogo kvalifikacija, studentams (toliau – pedagogikos studentai), pirmosios pakopos ne pedagogikos krypties studijų programų studentams, greta studijuojantiems pedagogikos studijų modulį (toliau – gretutinių studijų studentai) ir pedagoginių profesinių studijų programų studentams (toliau – profesinių studijų studentai; toliau visos programos kartu – pedagoginių studijų programos) tvarką, siekiant atliepti pedagogų sudėties atsinaujinimo poreikį ir spręsti jų trūkumo problemas.

Dabartinė situacija. Mokslo ir studijų įstatymo 82 str. 4 d. nurodyta, kad Vyriausybės nustatyta tvarka iš valstybės biudžeto lėšų aukštųjų mokyklų studentams gali būti teikiama parama.

- ✓ Vyriausybės nutarime nustatyta paramos pedagoginių studijų programų studentams teikimo tvarka:
 - Parama skiriama pedagogikos studentams, profesinių studijų studentams, studijuojantiems valstybės finansuojamose vietose ir neturintiems akademinį skolų.
 - Gretutinių studijų studentų, kuriems skiriama parama, skaičių pagal aukštąsias mokyklas ir studijų programas, kuriose jie studijuoja, kryptis ar jų grupes, kasmet iki birželio 25 d. tvirtina švietimo, mokslo ir sporto ministras, atsižvelgdamas į valstybės finansines galimybes ir poreikį parengti tam tikrų dalykų mokytojus. Parama teikiama studentams, studijuojantiems valstybės finansuojamose studijų vietose. Pasibaigus bendrajam priėmimui, ministras, įvertinęs priėmimo rezultatus, gali skirti paramą papildomam skaičiui gretutinių studijų studentų.
 - Paramos dydis – 300 Eur per mėnesį.
 - Paramą administruoja Valstybinis studijų fondas (toliau – VSF) ir aukštosios mokyklos.
- ✓ Dabartinė paramos pedagoginių studijų programos studentams skyrimo sistema, kai ji skiriama visiems, įstojusiems į bet kurios srities valstybės finansuojamas pedagoginių studijų vietas, nesprenžia pedagogų trūkumo problemos. Nors bendras kviečiamųjų studijuoti ugdymo mokslus skaičius didėja (2019 m. į valstybės finansuojamas vietas įstojo 276 asmenys, 2020 m. – 569 asmenys, 2021 m. – 625 asmenys), tačiau pasiskirstymas tarp specializacijų teigiamų tendencijų nerodo.
- ✓ Priėmimo į kai kurias pedagogikos studijų programas specializacijas situacija labai sudėtinga. 2021 m. į aukštąsias mokyklas priimta studijuoti tik po 2 būsimus fizikos, chemijos ir informatikos mokytojus, 9 būsimus matematikos mokytojus, 14 būsimų lietuvių kalbos ir literatūros mokytojų. Tik 40 proc. pedagogikos studijas baigusių absolventų įsidarbina mokyklose, vos 20 proc. iš jų po studijų dirba regionuose. Regionuose įsidarbinę nepopuliarių pedagogikos studijų programų specializacijų absolventai sudaro tik 1 proc. nuo visų įsidarbinusių mokyklose, o tai neatliepia mokytojų sudėties atsinaujinimo poreikių valstybės mastu.
- ✓ Prognozuojama, kad jau po kelerių metų mokykloms labiausiai truks matematikos, fizikos, chemijos, biologijos, technologijų, lietuvių kalbos ir literatūros, istorijos mokytojų. Tarp šių dalykų mokytojų daugiau nei 60 proc. yra vyresni nei 50 metų. Po 7–10 metų regionuose gali tapti neįmanoma rasti šių dalykų mokytojų.

Projekto esmė, nauda. Projektu siūloma iš esmės keisti esančią paramos sistemą ir paramą susieti su prioritetais ir konkrečiomis darbo vietomis, kuriose specialistų trūksta. Projektu siūloma:

- ✓ Paramą skirti tik prioritetines specializacijas studijuojantiems studentams; prioritetines specializacijas ketverių metų laikotarpiui tvirtintų švietimo, mokslo ir sporto ministras, atsižvelgęs

i poreikį parengti tam tikrų dalykų mokytojus. Kasmet iki gegužės 15 d. ministras, atsižvelgdamas į valstybės finansines galimybes ir tam tikrų dalykų mokytojų poreikį, taip pat tvirtintų atitinkamais metais priimamų į aukštąsias mokyklas pirmosios pakopos pedagogikos studijų ir pedagoginių gretutinių studijų studentų, kuriems gali būti skiriama prioritetinga parama, skaičių pagal prioritetingas specializacijas ir aukštąsias mokyklas.

- ✓ Skirti dviejų rūšių paramą:
 - 6,5 BSI prioritetinga parama – būtų skiriama prioritetingų specializacijų valstybės finansuojamose studijų vietose studijuojantiems, neturintiems akademinių skolų pirmosios pakopos pedagogikos studentams ir gretutinių studijų studentams; prioritetinga parama būtų mokama vieną kartą už vieną studijų laikotarpį vienoje studijų pakopoje.
 - 11 BSI tikslinė išmoka - būtų skiriama prioritetingų specializacijų valstybės finansuojamose ar nefinansuojamose studijų vietose studijuojantiems, neturintiems akademinių skolų pirmosios pakopos paskutinio kurso pedagogikos ir gretutinių studijų bei profesinių studijų studentams, kurie sudarytų sutartis su savivaldybe ir (ar) savivaldybės mokykla, ar valstybine mokykla ir įsipareigotų baigę studijas dirbti pagal įgytą prioritetingą specializaciją ne trumpiau kaip 3 m. per 5 metų laikotarpį ne mažiau kaip 0,7 etato. Būtų skiriama ne daugiau kaip vieną kartą.
- ✓ Parama neskiriama, o paskirtos paramos mokėjimas būtų nutraukiamas jei studentas nutraukia studijas arba yra pašalinamas iš aukštosios mokyklos; yra perkeltas iš valstybės finansuojamos studijų vietos į valstybės nefinansuojamą studijų vietą (taikoma prioritetingos paramos gavėjams); jam atidėtas baigiamojo darbo gynimas ar baigiamojo egzamino laikymas; pakeitė studijų programą, kuri nepatenka tarp prioritetingų specializacijų; turi vieną ar daugiau akademinių skolų; prioritetingos paramos mokėjimas nutraukiamas, jei studentui paskiriama tikslinė išmoka ir kt. Tikslinė išmoka turės būti gražinama jei nebus vykdomi įsidarbinimo sutartyje numatyti ir kt. įsipareigojimai. Bus atleidžiamas nuo prievolės gražinti šią išmoką jei pvz., dėl ligos bus sustabdomos studijos, asmeniui bus nustatytas 45 proc. ar mažesnis darbingumo lygis, asmeniui mirus ir kt. Įsidarbinimo įsipareigojimo terminas galės būti pratęsiamas vieną kartą esant atitinkamoms aplinkybėms (pvz., asmuo atliks privalomąją karo tarnybą ir kt.).
- ✓ Paramą administruotų VSF.
- ✓ Nuostatos būtų taikomos studentams, priimtiems studijuoti nuo 2022 studijų metų. Asmenims, priimtiems iki šio nutarimo įsigaliojimo, parama būtų teikiama pagal iki šio nutarimo įsigaliojimo galiojusią tvarką, išskyrus tikslinę paramą, kurią galėtų gauti asmenys, priimti iki šio nutarimo įsigaliojimo ir atitinkantys nustatytas sąlygas.
- ✓ Siekiant, kad priėmimas į pedagogines studijas vyktų centralizuotai ir tokiu būdu duomenys būtų pateikiami vienoje platformoje ir informacija apie priėmimo eigą ir rezultatus būtų prieinami švietimo politiką formuojančioms institucijoms Projekte nustatyta, kad nuo 2023 m. sausio 1 d. tikslinė išmoka skiriama pedagoginių profesinių studijų studentams, priimtiems į aukštąsias mokyklas per bendrąją priėmimą.

Projektui įgyvendinti nuo 2022 m. rugsėjo 1 d. iki metų pabaigos reikės 1 mln. Eur. Šios lėšos yra numatytos 2022 m. valstybės biudžete ir už šias lėšas iki 2022 m. pabaigos galima bus skirti 250 studentų prioritetingą paramą ir 350 studentų tikslinę išmoką. Projektui įgyvendinti skiriant prioritetingą paramą vėlesniais metais papildomai reikės skirti 3 289 tūkst. Eur, iš jų 2023 m. – 897 tūkst. Eur, 2024 m. – 897 tūkst. Eur, 2025 m. – 897 tūkst. Eur ir 2026 m. – 598 tūkst. Eur. Skiriant tikslinę išmoką 2023 m. papildomai reikės skirti 1 062,6 tūkst. Eur. Bendras 2023 metų papildomų lėšų poreikis – 1 959,6 tūkst. Eur.

2021 m. 300 Eur parama skirta 888 pedagoginių studijų studentams. Parama buvo paskirstyta 12 Lietuvos aukštųjų mokyklų studentams. Ją gavo 619 pirmosios pakopos pedagogikos studentų, 193 profesinių studijų studentai ir 76 gretutinių studijų studentai. Viso per 2021 m. paramos pedagoginių studijų studentams išmokėta už 3,61 mln. Eur.

Nauda: paskatintas didesnis stojančiųjų susidomėjimas pedagoginių studijų programomis; sprendžiamos pedagogų trūkumo/atsinaujinimo problemos.

Atitiktis Vyriausybės programai. Projektas susijęs su Vyriausybės programos 47 p. išreikštais siekiais, kad mokytojo profesija taptų perspektyvi ir jauni žmonės matytų prasmę rinktis mokytojo kelią.

Derinimas. Projektas derintas su visomis ministerijomis, Lietuvos savivaldybių asociacija, Lietuvos universitetų rektorių konferencija, Lietuvos kolegijų direktorių konferencija, Lietuvos aukštųjų mokyklų bendrajam priėmimui organizuoti asociacija, Lietuvos studentų sąjunga, Valstybine duomenų apsaugos inspekcija, Vilniaus universiteto Studentų atstovybė, Valstybiniu studijų fondu, aukštosiomis mokyklomis. Dėl Vilniaus universiteto ir Vytauto Didžiojo universiteto pateiktų pastabų organizuoti tarpinstituciniai pasitarimai pateiktoms pastaboms aptarti.

Projektas buvo gražintas ŠMSM tobulinti pagal Vyriausybės kanceliarijos Teisės ir Socialinės politikos grupių pateiktas pastabas ir pasiūlymus. Patikslintas Projektas papildomai darbo tvarka suderintas su Finansų ministerija ir Teisingumo ministerija. Atnaujinta derinimo pažyma papildomai darbo tvarka pateikta susipažinti Lietuvos studentų sąjungai, Vilniaus universitetui bei Vytauto Didžiojo universitetui. Pastabos ir siūlymai, į kuriuos neatsižvelgta ar atsižvelgta iš dalies, pateikti derinimo pažymoje.

Dalykinio vertinimo išvada. Atkreiptinas dėmesys, kad prioritetinės paramos, tikslinės išmokos dydžiai susieti ir papildomas lėšų poreikis apskaičiuotas naudojant 46 Eur BSI dydį (planuojamas dydis).

Likus nesuderintų nuostatų, kurios pateiktos derinimo pažymoje, siūlome Projektą svarstyti tarpinstituciniame pasitarime.

Socialinės politikos grupės patarėja

Aistė Zedelytė-Kaminskė

tel. 8 706 63741, el.p. aiste.zedelyte@lrv.lt